

Ecologische beoordeling herinrichting Mercurius 6 te Heerenveen

Opdrachtgever Gemeente Heerenveen
Referentie Stoker O, 2017. Ecologische beoordeling herinrichting Mercurius 6 te Heerenveen. A&W-notitie 2787. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.

Projectcode 2787zwa
Status Definitief
Datum 4 april 2017
Projectleider O. Stoker
Autorisatie R.J. Strijkstra

Inhoud

1. Inleiding
2. Huidige situatie en plannen
3. Gebiedsbescherming en beoordeling
4. Soortbescherming en beoordeling
5. Conclusies
Bronnen

Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv

Suderwei 2
tel. 0511 – 474764
email: info@altwym.nl
website: www.altwym.nl

Foto 1 t/m 3 (A&W maart 2017). Impressie van het plangebied.

1. Inleiding

In verband met een beoogde herinrichting van het perceel op adres Mercurius 6 te Heerenveen is een nieuw bestemmingsplan nodig. De beoogde plannen bestaan uit het verleggen van de watergang waardoor de perceelsgrens wijzigt. Ook verandert een deel van het perceel van bestemming 'industrie' naar 'wonen', zodat op het terrein een bedrijfswoning kan worden gerealiseerd.

Voor een nieuw bestemmingsplan is een ecologische beoordeling nodig. Tijdens deze beoordeling worden kansen en risico's in kaart gebracht ten aanzien van vigerende wet- en regelgeving met betrekking tot natuur. Dit zijn de Wet natuurbescherming, De Verordening Romte van provincie Fryslân (Natuurnetwerk Nederland/Ecologische Hoofdstructuur) en eventuele andere vormen van regelgeving ten aanzien van natuurbescherming. De resultaten van onderhavige beoordeling kunnen vervolgens worden geïmplementeerd in het nieuwe bestemmingsplan.

Deze notitie bevat een beknopte beschrijving van de ecologische waarden binnen de grenzen van het nieuwe bestemmingsplan, waarbij gebruik gemaakt is van recente verspreidingsatlassen en websites (o.a. de NDFF). Op 28 maart 2017 heeft tevens een veldbezoek aan het plangebied plaatsgevonden, waarbij is gelet op de potentie voor beschermde natuurwaarden.

Overige aspecten

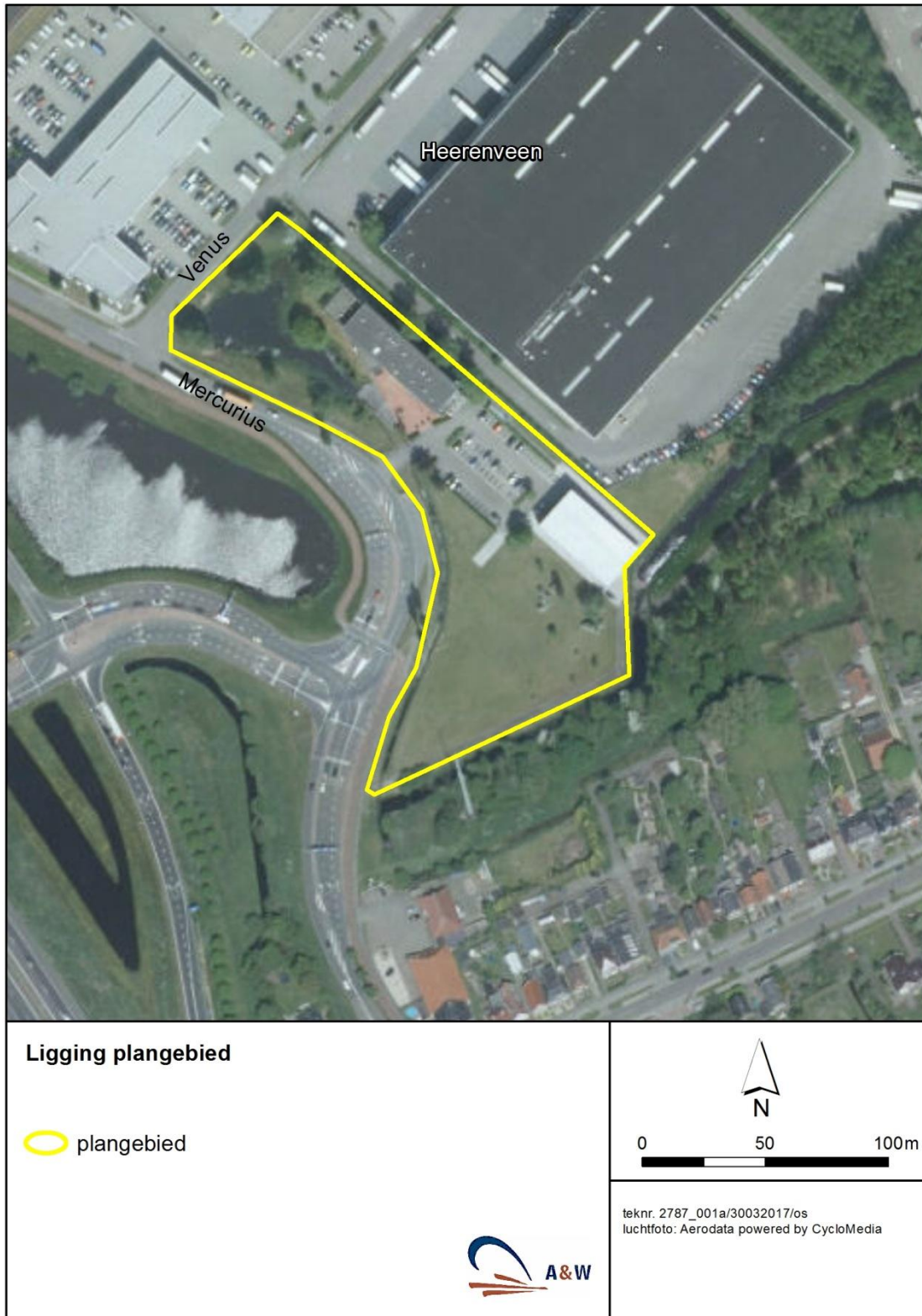
- Altenburg & Wymenga presenteert in deze notitie de resultaten van een onafhankelijk ecologisch onderzoek. Het onderzoek spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het onderhavige plan of een bepaalde ontwikkeling. Landschappelijke, archeologische of cultuurhistorische waarden komen niet aan de orde.
- Aan deze ecologische beoordeling kunnen geen rechten worden ontleend.
- Altenburg & Wymenga is lid van het Netwerk Groene Bureaus en handelt volgens de richtlijnen die door deze brancheorganisatie zijn opgesteld.

2. Huidige situatie en de plannen

Het plangebied ligt in de bebouwde kom van Heerenveen (zie figuur 1). Het maakt onderdeel uit van het bedrijventerrein De Kavels en betreft het adres Mercurius 6 te Heerenveen. Het terrein wordt aan de zuidwestzijde begrenst door de Mercurius en aan de noordwestzijde door de Venus.

Het plangebied bestaat deels uit bebouwing en parkeergelegenheid. Het overige deel van het plangebied is een parkachtig landschap met een vijver, bomen en bosschages. De zuidkant van het plangebied wordt begrenst door twee watergangen.

De plannen bestaan uit het realiseren van een bedrijfswoning op een deel van het terrein, dat bestaat uit een intensief beheerd voedselrijk gazon. De bestaande watergang aan de zuidwestzijde van het plangebied wordt verlegd. Dit houdt in dat het zuidelijk deel van de watergang wordt gedempt. Ten oosten hiervan wordt een nieuwe watergang gegraven.

Figuur 1. Ligging plangebied

3. Gebiedsbescherming en beoordeling

In Nederland zijn de meeste beschermde gebieden beschermd volgens de Wet natuurbescherming of regels omtrent het Natuurnetwerk Nederland (NNN)/Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Daarnaast kunnen gebieden ook worden beschermd vanwege hun natuurwaarden via verordeningen of het bestemmingsplan.

3.1 Wet natuurbescherming (Natura 2000)

Uit de kaartgegevens over wettelijk beschermde gebieden blijkt dat het plangebied geen deel uitmaakt van Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is de 'Deelen' dat op een afstand van 5 km ten noorden van het plangebied ligt. Andere nabijgelegen Natura 2000-gebieden zijn 'Sneekermeergebied' (8,5 km ten noordwesten van het plangebied) en 'Van Oordts Mersken' (9,5 km ten noordoosten van het plangebied). Overige Natura 2000-gebieden liggen op een dermate grote afstand van het plangebied (vanaf 10 km) dat kan worden uitgesloten dat deze gebieden een ecologische relatie hebben met het plangebied. Ze zijn daarom niet van belang voor onderhavige beoordeling.

Natura 2000-gebieden 'Deelen', 'Sneekermeergebied' en 'Van Oordts Mersken' zijn aangewezen voor verscheidene soorten en/of habitattypen waarvoor instandhoudingsdoelen zijn vastgesteld. Alle bovengenoemde gebieden zijn aangewezen voor een aantal soorten broedvogels en niet-broedvogels. Daarnaast is de 'Deelen' ook aangewezen voor de Gestreepte waterroofkever. 'Van Oordts Mersken' is tevens aangewezen voor een aantal habitattypen en de Kleine- en Grote modderkruiper.

De meeste aangewezen soorten zijn gebonden aan de biotopen binnen de Natura 2000-gebieden en komen alleen voor binnen de begrenzing van Natura 2000-gebieden. Gezien de relatief grote afstand tot het plangebied, het gebruik van het tussenliggende gebied en de aard en omvang van de beoogde plannen, is het uitgesloten dat negatieve effecten optreden op de Natura 2000-gebieden en de aangewezen natuurwaarden die zich alleen bevinden binnen de begrenzing van deze Natura 2000-gebieden.

Enkele aangewezen soorten, zoals ganzen en Smient (aangewezen voor de drie gebieden) maken echter ook gebruik van de (ruime) omgeving van deze Natura 2000-gebieden. Deze soorten foerageren op graslanden buiten de begrenzing van Natura 2000-gebied. Gezien de ligging van het plangebied in de bebouwde kom van Heerenveen, kan worden aangenomen dat het plangebied geen deel uitmaakt van het foerageergebied van deze ganzensoorten en Smient. De plannen veroorzaken om deze reden geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de bovengenoemde soorten.

Conclusie

De herinrichting van het perceel op adres Mercurius 6 te Heerenveen veroorzaakt geen (significant) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden 'Deelen', 'Sneekermeergebied' en 'Van Oordts Mersken'. Er is daarom geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van gebiedsbescherming.

3.2 Natuurnetwerk Nederland/ Ecologische Hoofdstructuur

In 2013 is het begrip NatuurNetwerk Nederland (NNN) geïntroduceerd door het Rijk. Het betreft de nieuwe naamgeving voor de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Omdat de provincie Fryslân de term EHS gebruikt, gebruiken wij in onderhavige rapportage ook deze term. Het plangebied maakt geen deel uit van de (Provinciale) Ecologische Hoofdstructuur (PEHS).

Op een afstand van circa 4 km liggen gebieden die door de provincie zijn aangewezen als PEHS (www.fryslân.nl).

De bescherming van de EHS is tweeledig. Het eerste uitgangspunt is dat er geen verlies van oppervlakte mag plaatsvinden. Daarnaast mogen ingrepen in de nabijheid van de EHS geen negatieve effecten veroorzaken op de wezenlijke waarden van EHS-gebied. Deze wezenlijke waarden hebben veelal betrekking op de aanwezige natuurwaarden, maar aspecten als rust, openheid en duisternis vallen hier ook onder.

Door de ontwikkelingen in het plangebied gaat er geen oppervlakte van het EHS-gebied verloren. Gezien de grote afstand van het plangebied tot de EHS en de beperkte aard van de ingreep, worden er geen negatieve effecten verwacht op de wezenlijke waarden van de EHS. De conclusie van de beoordeling is daarom dat de ingrepen binnen het plangebied geen conflict veroorzaken met de betreffende regelgeving.

3.3 Overige vormen van gebiedsbescherming

Behalve de hierboven beschreven wet- en regelgeving kunnen gebieden ook ten aanzien van natuurwaarden worden beschermd via andere regelgeving, bijvoorbeeld het streekplan of verordeningen. Het plangebied is niet beschermd door deze overige vormen van gebiedsbescherming.

4. Soortbescherming en beoordeling

Soortbescherming is in Nederland vanaf 1 januari 2017 vastgelegd in de Wet natuurbescherming (Wnb). Aan de Wet natuurbescherming zijn drie lijsten met soorten gekoppeld. Het gaat om artikel 3.1 waar soorten van de Vogelrichtlijn onder vallen, artikel 3.5 waar soorten van de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern en bijlage I bij het Verdrag van Bonn onder vallen en artikel 3.10 voor overige soorten. Soorten uit de eerste twee artikelen zijn daarmee Europees beschermd, terwijl soorten van artikel 3.10 nationaal beschermd zijn. Provincies hebben de mogelijkheid om voor soorten uit artikel 3.10 een vrijstelling te verlenen van enkele verbodsbepalingen. De Provincie Fryslân hanteert vanaf 1 januari 2017 een lijst met (dier)soorten die een vrijstelling genieten bij o.a. ruimtelijke ontwikkeling. De vrijgestelde soorten komen voor een groot deel overeen met de soorten die in de Flora- en faunawet onder het licht beschermde regime vielen.

Het plangebied bevat een aantal landschapselementen, zoals oppervlaktewater, bomen en bosschages waardoor de aanwezigheid van soorten die worden beschermd door de Wnb niet op voorhand kunnen worden uitgesloten. Hieronder is beschreven welke beschermde soorten mogelijk in het plangebied voorkomen en wat de consequenties daarvan zijn voor de beoogde plannen.

4.1 Planten

In het plangebied is sprake van intensief beheer en is de bodem zeer voedselrijk. Het plangebied is daarom niet geschikt voor plantensoorten van voedselarme milieus. Om deze reden worden hier geen beschermde plantensoorten verwacht. De plannen veroorzaken daarom geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van planten.

4.2 Ongewervelde diersoorten

In het plangebied ontbreken ecologische randvoorwaarden die beschermde ongewervelden aan hun omgeving stellen, zoals bloemrijke ruigten en sloten met Krabbenscheer. Om deze reden kan de aanwezigheid van beschermde ongewervelden worden uitgesloten. Daarom kan worden

geconcludeerd dat door de plannen geen conflict ontstaat met de Wet natuurbescherming ten aanzien van ongewervelde diersoorten.

4.3 Vissen

In het plangebied is oppervlaktewater aanwezig, zoals de watergangen en de vijver. Er zijn volgens de plannen alleen werkzaamheden beoogd aan de zuidwestelijk gelegen watergang. Deze watergang is ondiep en geïsoleerd. Beschermde vissoorten, zoals Grote modderkruiper en Kwabaal, worden hier niet verwacht, omdat deze watergang niet aan de habitateisen van de betreffende soorten voldoet. Bij het uitvoeren van werkzaamheden is er dus geen aantasting van het leefgebied van wettelijk beschermde soorten. Wel dient bij het uitvoeren van ingrepen in of aan de watergang rekening te worden gehouden met de zorgplicht.

Zorgplicht

Ook voor niet beschermde vissoorten geldt de zorgplicht. Dit betekent dat het dempen of vergraven van sloten op een visvriendelijke manier dient te worden uitgevoerd (bijvoorbeeld bij het dempen van sloten richting open water werken, of wegvangen en overzetten naar een sloot in de directe omgeving).

Conclusie

De beoogde herinrichting veroorzaakt geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van beschermde vissen. Wel dient ten aanzien van vissen de zorgplicht in acht te worden genomen.

4.4 Amfibieën

Het plangebied kan mogelijk deel uitmaken van het leefgebied van enkele amfibieën, zoals Bruine kikker, Kleine watersalamander of Gewone pad. Het gaat hierbij om soorten die zijn opgenomen onder artikel 3.10 van de Wnb en waarvoor door Provinciale Staten vrijstelling is verleend. Andere soorten waarvoor geen vrijstelling geldt, of soorten die vallen onder artikel 3.5 Wnb, komen niet in het plangebied voor, aangezien het plangebied niet voldoet aan de habitateisen van dergelijke soorten. Wel dient bij het uitvoeren van ingrepen in of aan de watergang rekening te worden gehouden met de zorgplicht.

Zorgplicht

Ook voor vrijgestelde amfibieënsoorten geldt de zorgplicht. Dit betekent dat het dempen of vergraven van sloten op een amfibievriendelijke manier dient te worden uitgevoerd. Dit kan worden gedaan door bijvoorbeeld bij het dempen van sloten in één richting te werken, zodat amfibieën kunnen wegvluchten. Indien nodig kunnen amfibieën worden weggevangen en worden overgezet naar een sloot in de directe omgeving.

Conclusie

De plannen veroorzaken geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van amfibieën. Wel dient ten aanzien van amfibieën de zorgplicht in acht te worden genomen.

4.5 Reptielen

Gezien de geïsoleerde ligging van het plangebied en het ontbreken van geschikte biotopen binnen de begrenzing, worden hier geen reptielen verwacht. De plannen veroorzaken om deze reden geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van reptielen.

4.6 Vogels

In de Wet natuurbescherming valt het beschermingsregime van vogels onder wetsartikel 3.1 en 3.5. De vogelsoorten die onder de Europese Vogelrichtlijn vallen, zijn opgenomen in artikel 3.1. De vogelsoorten die onder bijlage II van het Verdrag van Bern vallen, zijn opgenomen in artikel 3.5. Alle in Nederland voorkomende vogelsoorten vallen onder artikel 3.1. Een klein deel van deze

soorten valt tevens onder artikel 3.5. Vooralnog worden door de provincies effecten op vogels beoordeeld volgens de bepalingen onder artikel 3.1.

Broedvogels algemeen

Het plangebied ligt aan een drukke verkeersweg en is daarom matig geschikt als broedgebied voor vogelsoorten. Binnen het plangebied kunnen een aantal algemene broedvogels tot broeden komen, zoals Merel of Roodborst. Tevens kunnen de watergangen of de vijver broedgelegenheid bieden voor Wilde eend of Meerkoet.

Bij werkzaamheden moet volgens de Wet natuurbescherming rekening worden gehouden met het broedseizoen van vogels. De Wet natuurbescherming kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is, dat verstoord kan worden. Verstoring van broedgevallen is niet toegestaan.

Er zijn verschillende mogelijkheden om conflicten met de Wet natuurbescherming ten aanzien van broedende vogels te voorkomen. Werkzaamheden buiten het broedseizoen uitvoeren is de meest zekere optie. Een alternatief is om werkzaamheden voor aanvang van het broedseizoen te beginnen, zodat broedpogingen in het werkgebied achterwege blijven door de verstoring tijdens de werkzaamheden. Er dient tevens te worden voorkomen dat tijdens werkzaamheden in het broedseizoen alsnog broedgevallen ontstaan die kunnen worden aangetast. Dit is mogelijk door geen geschikte plaatsen voor nesten te laten ontstaan, door bijvoorbeeld bouw materiaal goed af te dekken. Mochten er toch vogels tot broeden komen en door de werkzaamheden worden aangetast, dan ontstaat er een conflict met de Wet natuurbescherming en moeten de verstorende werkzaamheden gestaakt worden tot na de broedperiode van de betreffende soort(en).

Jaarrond beschermde nestplaatsen

Buiten het broedseizoen vallen de meeste nestplaatsen niet onder de bescherming van de Wet natuurbescherming, maar een aantal vogelsoorten maakt gedurende het gehele jaar gebruik van de nestplaats of keert jaarlijks terug op dezelfde plaats. Hun nesten en de functionele leefomgeving daarvan worden daarom het gehele jaar beschermd. In augustus 2009 is onder de Flora- en faunawet een indicatieve lijst opgesteld van soorten met jaarrond beschermde nestplaatsen. Deze lijst is per 1 januari 2017 onveranderd overgenomen in de Wet natuurbescherming.

In het plangebied zijn geen nestplaatsen aanwezig van soorten die deel uitmaken van bovengenoemde lijst. De plannen veroorzaken bovendien geen negatieve effecten op eventueel aanwezige jaarrond beschermde nestplaatsen in de omgeving van het plangebied.

Conclusie

De beoogde plannen veroorzaken geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van vogels, mits broedende vogels en hun nesten niet worden verstoord. Hierboven is beschreven hoe aan deze voorwaarden kan worden voldaan.

4.7 Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn beschermd onder artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming. Hierdoor gelden voor deze soorten striktere beoordelingscriteria bij ontheffingsaanvragen dan bij de meeste andere beschermde zoogdiersoorten.

In de omgeving van het plangebied komt een aantal vleermuissoorten voor, namelijk Watervleermuis, Meervleermuis, Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger (Melis 2012). Voor vleermuizen zijn drie onderdelen van het leefgebied te onderscheiden die van groot belang zijn voor de functionaliteit van het leefgebied. Deze zijn: verblijfplaatsen, foerageergebieden en vliegroutes. Hieronder zijn deze drie elementen besproken.

Verblijfplaatsen

In de zomerperiode hebben vleermuizen in Nederland hun verblijfplaatsen voornamelijk in gebouwen en bomen. Tijdens de winter verblijven zij onder andere in gebouwen, bomen, bunkers en kelders. De gebouwen in het plangebied blijven onaangetast. Hierdoor gaan er geen mogelijke verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen verloren. In het plangebied staan enkele bomen. De bomen die mogelijk gekapt worden, zijn zeer jong waardoor hier geen vleermuisverblijfplaatsen aanwezig kunnen zijn. De plannen veroorzaken om bovenstaande redenen geen directe effecten op verblijfplaatsen van vleermuizen.

Foeragegebied

Het plangebied kan mogelijk deel uitmaken van het foeragegebied van enkele vleermuissoorten, zoals Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Watervleermuis.

Door de plannen zal een klein oppervlakte grasland verloren gaan. Dit is niet van groot belang als foeragegebied van vleermuizen. Er is bovendien voldoende alternatief en kwalitatief beter foeragegebied aanwezig binnen en in de omgeving van het plangebied. Om deze redenen mag worden geconcludeerd, dat de plannen de functionaliteit van de in de omgeving aanwezige verblijfplaatsen van dergelijke vleermuissoorten ten aanzien van foeragegebied niet in gevaar brengt.

Vliegroutes

Bij verplaatsingen tussen verblijfplaatsen en foeragegebied maken vleermuizen, om zich te oriënteren, meestal gebruik van vaste vliegroutes langs lijnvormige structuren, zoals lanen, boomsingels, (oevers van) sloten en straatpatronen.

In het plangebied zijn geen lijnvormige landschapselementen aanwezig die deel uitmaken van doorgaande structuren in het landschap. Om deze reden kan worden uitgesloten dat er (delen van) essentiële vliegroutes van vleermuizen aanwezig zijn in het plangebied. Om deze redenen mag worden geconcludeerd, dat de plannen de functionaliteit van de in de omgeving aanwezige verblijfplaatsen van dergelijke vleermuissoorten ten aanzien van vliegroutes niet in gevaar brengt.

Conclusie

De plannen veroorzaken geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van vleermuizen.

4.8 Overige zoogdiersoorten

Zoogdiersoorten artikel 3.5 Wnb (exclusief vleermuizen)

Soorten die worden beschermd volgens artikel 3.5 Wnb, zoals de Noordse woelmuis, komen niet voor in de omgeving van het plangebied. Bovendien voldoet het plangebied niet aan de habitateisen van dergelijke soorten. De aanwezigheid van deze soorten kan daarom worden uitgesloten.

Overige zoogdiersoorten artikel 3.10 Wnb

Het plangebied maakt mogelijk deel uit van het leefgebied van een aantal zoogdiersoorten die onder artikel 3.10 Wnb vallen, zoals (spits)muizensoorten, Steenmarter, Mol en Egel. Deze soorten zijn vrijgesteld door Provinciale Staten van een aantal verbodsbepalingen bij o.a. ruimtelijke ingrepen.

Soorten waarvoor geen vrijstelling geldt, zoals Das, Boomarter en Eekhoorn komen wel voor in de omgeving van Heerenveen. Gezien de ligging van het plangebied en de aanwezige biotopen in

het plangebied worden deze soorten hier niet verwacht. Ook geldt voor de overige soorten die onder artikel 3.10 vallen en die niet op de vrijstellingslijst staan, dat deze niet aanwezig zijn in het plangebied.

Conclusie

De plannen veroorzaken geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van overige zoogdiersoorten (exclusief vleermuizen).

5. Conclusies

Deze ecologische beoordeling van de bestemmingsplanwijziging leidt tot de volgende conclusies:

Gebiedsbescherming

Wet natuurbescherming: Natura 2000

De plannen veroorzaken geen negatieve effecten op de natuurwaarden waarvoor de Natura 2000-gebieden 'Deelen', 'Sneekermeergebied' en 'Van Oordts Mersken' zijn aangewezen. Er is daarom geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van gebiedsbescherming.

Overige gebiedsbescherming

De plannen veroorzaken geen conflict met de ecologische wet- en regelgeving ten aanzien van overige vormen van gebiedsbescherming (regelgeving betreffende de Ecologische Hoofdstructuur, Ganzenfoerageergebied en Weidevogelkerngebied).

Soortbescherming

De plannen veroorzaken geen conflict met de Wet natuurbescherming, mits wordt voorkomen dat broedende vogels en hun in gebruik zijnde nesten worden verstoord.

Literatuur

- Haarsma, A-J. 2011. De meervleermuis in Nederland. Rapport nr. 2011.40. Zoogdierverseniging, Nijmegen.
- Melis, J. 2012. Werkatlas Zoogdieren van Friesland. Januari 2012. Zoogdieratlas Friesland.
- Stoker, O. 2013. Ecologische beoordeling bestemmingsplanwijziging bedrijventerrein De Kavels te Heerenveen. A&W-notitie NWKAdiv2013#1. Altenburg & Wymenga bv, Feanwâlden
- Vries, E.W. de 2015. Actualisatie van ecologische beoordeling voor bestemmingsplan bedrijventerrein De Kavels te Heerenveen. A&W-notitie NWKA2014#3. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden

Websites

NDFP

Synbiosys